

5. Implementácia

Čo je implementácia?

Implementácia je zvyčajne chápaná ako uvedenie plánu, programu, alebo stratégie, do praxe. V tejto kapitole ponúkame štvorstupňový model implementácie drogovej prevencie na základných školách. Model zahrňuje plánovanie, prípravu a riadenie, ako nevyhnutné komponenty, ktoré zaisťujú, že preventívny program drogovej závislosti je implementovaný v rámci školského prostredia efektívne.

Štvorstupňový model je systematický, ako i celý školský prístup pre implementáciu efektívnej prevencie drogovej závislosti. V každej fáze sú pre školy určené na zváženie kľúčové otázky, ktoré je potrebné prediskutovať skôr než sa prejde k ďalšej fáze. Na každú z kľúčových otázok je potrebné nájsť kladnú odpoveď, aby sa zaručilo, že podmienky na aplikáciu efektívnej prevencie drogovej závislosti sú vhodné, predtým ako sa prejde k nasledujúcej fáze. Obzvlášť dôležitá je udržiavacia fáza, na ktorú sa zvyčajne zabúda, keď programy prebiehajúce v školskom prostredí končia. Ak sa však udržiavacej fáze venuje patričný čas a zreteľ, zaručuje nám to, že program prevencie drogovej závislosti zostáva náležitý, primeraný a efektívny.

Tento model je prezentovaný formou kontrolného zoznamu, rad otázok, ktoré musia školy brať do úvahy. Kapitola zahŕňa aktivity, ktoré školám pomôžu v implementácii. Nie je možné vytvoriť špecifický a detailný implementačný plán, ktorý by bol náležitý pre všetky školy v Európe. Kontrolný zoznam umožňuje školám zvážiť nevyhnutné implementačné otázky za účelom vytvoriť relevantný implementačný plán primeraný pre každú individuálnu situáciu.

Tabuľka 5.1 Implementačný model

Európske zdravé školy, Drogový projekt: Implementačný Model

Fázy	Predprípravná	Prípravná/Plánovanie	Spúšťacia/Iniciačná	Udržiavacia
Kto vedie priebeh	Pracovná skupina Kordinátor	Pracovná skupina Kordinátor	Pracovná skupina Kordinátor	Pracovná skupina Kordinátor
Aké sú kľúčové úlohy tejto fázy	<ul style="list-style-type: none"> Vytvorenie prac. skupiny a kordinátora Zhodnotenie potrieb Rozvíjanie záväzkov a primeranej klímy 	<ul style="list-style-type: none"> Dohoda na cieľoch Výber programu Rozvíjanie plánu Tréning hodnotenia potrieb Rozvíjanie školskej drogovej politiky Identifikovanie nevyhnutných fondov a zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> Vytvorenie personálneho tímu Udržiavacia angažovanosť účastníkov 	<ul style="list-style-type: none"> Udržiavanie odbornosti, záväzkov a entuziazmu sprostredkovateľského tímu Kontrola úloh a zodpovedností pracovnej skupiny a kordinátora Kontrola, adaptácia a rozvoj programu Udržiavanie angažovanosti účastníkov
Komunikácia	<ul style="list-style-type: none"> Pozdvihnutie povedomia Pozdvihnutie profilu drogovej výchovy Prieskum, diskusia Rozvíjanie dohôd 	<ul style="list-style-type: none"> Účastníci si rozdeľujú a skúmajú problém Zapojte celú školu do školského politického vývoja Zvýšte porozumenie stratégie. 	<ul style="list-style-type: none"> Motivujte tím zamestnancov. Budovanie tímu. Výmena myšlienok a záujmov. Udržiavanie zapojenia účastníkov. 	<ul style="list-style-type: none"> Podelenie sa s informáciami. Aktualizácia. Motivácia personálu. Udržiavanie profilu drogovej prevencie.
Otázky Ak sú odpovede na tieto otázky "áno", prikróčte k ďalšej etape. Ak je odpoveď nie, pokračujte v práci v existujúcej etape.	<ol style="list-style-type: none"> Sú kľúčoví účastníci zapojení do drogového vzdelávania v školskom prostredí? Rozumejú účinnej drogovej výchove? Napomáha sociálna atmosféra školy vývoju a implementácii drogového vzdelávania? Analyzovali sa potreby školy? Je dostatok zdrojov a času na drogové vzdelávanie? 	<ol style="list-style-type: none"> Bol efektívny program drogového vzdelávania odsúhlasený v s úlade s dohodnutými cieľmi a plánmi? Boli kľúčoví účastníci zapojení do tejto fázy? Bola celá školská drogová politika rozvíjaná a propagovaná? Je pracovná skupina nastavená na plán? 	<ol style="list-style-type: none"> Bol vytvorený tím zamestnancov na sprostredkovanie drogového vzdelávania? Má tento tím podporu, vedenie a koordináciu? Sú všetci účastníci rozhodnutí o zapojení sa? Sú pridelené dostatočné prostriedky pre zamestnancov 	<ol style="list-style-type: none"> Preukázal program, že je pre žiakov prítlačlivý a efektívny? Sú kľúčoví účastníci vrátane pracovnej skupiny a tímu zamestnancov motivovaní? Je dostatok príležitostí vyjadriť sa ako môže byť program vylepšený?

5.1 Predprípravná fáza

1 Vytvorenie pracovnej skupiny a voľba koordinátora.

Vytvorenie pracovnej skupiny je nevyhnutné na to, aby sa zabezpečilo, že koordinovaný prístup je rozvíjaný zapojením všetkých účastníkov.

- Je pracovná alebo projektová skupina vytvorená zo všetkých kľúčových účastníkov, vrátane žiakov?

Príklad

Ľudia, ktorí môžu byť zahrnutí do pracovnej skupiny školského drogového preventívneho programu: členovia školského riadiaceho tímu, učitelia a nepedagogický zbor, žiaci, rodičia, školský lekár. Ďalších odborníkov môžeme prizvať na to, aby poskytli odborné poradenstvo alebo podporu, takými sú policajti alebo pracovníci špecializovaných protidrogových a poradenských služieb.

- Sú pre skupinu definované jasné požiadavky?
- Je vyhradený čas pre zapojenie sa účastníkov do pracovnej skupiny?
- Je jasne definovaná úloha a zodpovednosť koordinátora?
- Je dostatočný čas a finančné ohodnotenie úlohy koordinátora?
- Potrebuje koordinátor a členovia skupiny tréning alebo informácie?
- Sú úlohy a zodpovednosť skupiny jasne definované a rozdelené?

2 Zhodnotenie potrieb

- Existuje potreba drogovej prevencie?
- Kto túto potrebu identifikoval?
- Boli do procesu identifikácie zapojení aj účastníci?
- Aká je na škole súčasná úroveň povedomia, poznatkov, sociálnych zručností a skúseností o drogách?
- Je potreba monitorovať súčasný stav v snahe získať základné informácie?
- Je vhodná sociálna atmosféra?

Nástroje zhodnotenia potrieb

- Prehľadový prieskum
- Interview cieľových skupín
- Stretnutia a diskusné skupiny
- Prehľad lokálnych a národných údajov
- Porovnanie miestnych a národných údajov so školskými údajmi
- Pomôcka 5.2 ponúka užitočné cvičenia pre prácu s rôznymi účastníkmi na zhodnotenie potrieb.

Pozri metodiku 5.1 , kde je opis nástrojov hodnotenia potrieb.

3 Závazok a sociálna atmosféra

- Sú účastníci zaviazaní a motivovaní pracovať na tomto probléme? Ako to viete? Aktívne zapojenie v pracovnej skupine môže byť dôkazom záväzku účastníkov.
- Je otázka podpory zdravia a prevencie drogovej závislosti prioritou školy? Ak áno, môžeme to vidieť cez prídelenie prostriedkov a času.
- Rozumejú účastníci tomu čo tvorí prevenciu drogovej závislosti?
- Existuje na regionálnej alebo národnej úrovni podpora prevencie drogovej závislosti na školách ?
- Je v osnovách čas a priestor implementovať preventívny drogový program? Ak nie, môže byť nevyhnutný čas a priestor vytvorený?
- Je možné využiť školské prostredie na používanie interaktívnych vyučovacích techník?

4 Komunikácia

Komunikácia je dôležitá v každej fáze vývoja a implementácie prevencie drogovej závislosti v kontexte podpory zdravia školy. Pre vývoj efektívnej prevencie drogovej závislosti je dôležité zapojenie všetkých členov školskej komunity. Kľúčové úlohy komunikácie v prvej fáze sú:

- Zvýšenie povedomia o probléme. (Sú si ľudia vedomí problémov spojených s prevenciou drogovej závislosti v rámci podpory zdravia v školskom prostredí?)
- Zvýšenie obsahu prevencie drogovej závislosti v školskom prostredí. (Rozumejú všetci členovia školskej komunity dôležitosť prevencie drogovej závislosti?)
- Poskytnutie príležitosti na vyjadrenie nápadov pomocou diskusie a debaty za účelom rozvíjania bežného porozumenia problémov a dosiahnutia dohôd medzi školskou komunitou. (Majú všetci účastníci príležitosť podeliť sa o svoje nápady a starosti? Existuje tu možnosť príležitostí na diskusiu?)

Nástroje komunikácie

- Verejné, alebo komunitné, zamestnanecké a študentské stretnutia.
- Workshopy
- Bulletin
- Výstavy
- Výskumy

Kľúčové otázky na záver predprípravnej fázy:

1. Sú do prevencie drogovej závislosti v školskom prostredí zapojení kľúčoví účastníci? Rozumejú efektívnej prevencii drogovej závislosti?
2. Napomáha sociálna atmosféra v škole vývoju a implementácii prevencie drogovej závislosti?
3. Bola urobená analýza potrieb školy?
4. Môžu byť prevencii drogovej závislosti pridelené dostatočné zdroje a čas?

Ak sú odpovede na všetky tieto otázky “áno” pokračujte druhou fázou plánovania a prípravy. Ak je odpoveď na niektorú z týchto otázok “nie” je nevyhnutné upriamiť pozornosť na túto fázu. Až potom prejdite k fáze 2.

5.2 Fáza plánovania a prípravy

1 Odsúhlasenie cieľov a úloh

- Ako budú súhrnné ciele a úlohy dosiahnuté? Kto bude zapojený do tohto procesu? Pozri cvičenia podľa Tacada.
- Sú úlohy SMART : špecifické, zmerateľné, dosiahnuteľné a časovo príbuzné?

Tacade (UK) vyvinul cvičenia, ktoré si môžu urobiť účastníci za účelom preskúmania a dohodnutia sa na cieľoch prevencie drogovej závislosti v rámci primárneho školského prostredia, pozri Pomôcku 5.3.

2 Plánovanie osnov a výber programu.

- Aký typ iniciatív prevencie drogovej závislosti je vám k dispozícii?
- Máte k dispozícii agentúry alebo poradcov, ktorí môžu poradiť školám vhodné programy.
- Ktoré iniciatívy sú pre vás najvhodnejšie, aby ste dosiahli odsúhlasené ciele a úlohy?
- Sú k dispozícii ľahko použiteľné materiály?
- Ktoré iniciatívy sa hodia k atmosfére, filozofii a poslaniu školy?
- Ktoré programy sú najvhodnejšie pre prítomný personál, sociálne, zdravotné a životné zručnosti iniciované v škole.
- Obsahuje program užitočné komponenty ako je: poskytovanie informácií, rozvíjanie sociálnych zručností, sebaúcty a sebavedomia?

3 Príprava tvorby programu.

- Pracovná skupina potrebuje vypracovať pracovný program alebo plán krokov, ktorý zahrňuje:
  - Hodnotenie postupu.
  - Časový rozsah - Ganttové tabuľky sú vhodnou pomôckou pre vývoj a monitorovanie časového rozvrhu (pozri tab. 5.4)
  - Východiskové prostriedky.
  - Rozdelenie úloh.
  - Posudzovanie a monitorovanie príležitostí.
  - Hodnotenie.
- Zisťovanie, aký druh odborných znalostí je potrebný na vypracovanie programu. Majú pracovníci poznatky, skúsenosti a odborné znalosti? Urobte tréning hodnotenia potrieb, užitočnou pomôckou je dotazníkový prehľad, pozri priložený príklad v pomôcke 5.5.
- Sú k dispozícii zdroje na zabezpečenie výcviku zamestnancov? Je možné do rozsahu výcvikových príležitostí zahrnúť workshopy, tréningové kurzy, tímové vyučovanie?

4 Identifikácia zdrojov potrebných na sprostredkovanie prevencie drogovej závislosti.

- Môže koordinátor alebo členovia pracovnej skupiny schváliť doplnkové financovanie potrebné na výcvik, hodnotenie, adaptáciu programu, materiál prevencie drogovej závislosti, mimoškolské aktivity?
- Sú tieto náklady jednorázové alebo sú to ročné výdavky?

- Môžu byť niektoré zo zdrojov prevedené zo základného školského rozpočtu prerozdelením existujúceho rozpočtu?
- Aké doplnkové zdroje financovania sú k dispozícii? Napríklad, lokálne alebo vládne financie, sponzorstvo, financie miestnych charitatívnych nadácií alebo fondov.

5 Vývoj celoškolskej politiky prevencie drogovej závislosti a práca s prípadmi drog na škole. Pre viac informácií pozri príslušnú kapitolu.

- Ako budú do vývoja školskej politiky zapojení všetci účastníci?
- Ako sa budú na riešení podieľať všetci účastníci?
- Ako bude stratégia monitorovaná, kontrolovaná a vyhodnotená?
- Vývoj politiky by mohol byť kľúčovou úlohou pre pracovnú skupinu.

Kľúčové úlohy určené v rámci školskej politiky.

- Implementácia a posudzovanie údajov.
- Povinnosti zamestnancov.
- Úlohy a povinnosti pre všetkých účastníkov.
- Monitorovanie a hodnotenie.
- Ciele a úlohy prevencie drogovej závislosti.
- Ciele a úlohy školskej drogovej politiky.
- Ako bude uskutočňovaná prevencia drogovej závislosti, vrátane metodológie?
- Spolupráca a zapojenie externých pracovísk.
- Východiská problémov.
- Dôvernosť a ochrana detských práv.
- Možné typy správania a školou predložený smer krokov.
- Zapojenie rodičov.
- Geografické hranice politiky
- Zabezpečenie nahrávania prípadov.
- Reakcia na prípady.
- Zdravotné a sociálne postupy
- Právne otázky

6 Komunikácia

Kľúčové komunikačné úlohy v tejto druhej fáze:

- Pokračovať v zabezpečovaní možností podeliť sa a riešiť problémy pre všetkých účastníkov.
- Do aktivít prevencie drogovej závislosti v pracovných skupinách a obzvlášť do rozvoja školskej drogovej politiky zapojiť celú školskú komunitu.
- Zvýšiť povedomie o protidrogovej politike.
- Prepojiť národné a miestne iniciatívy, vrátane samosprávy.

Nástroje komunikácie

- Diskusie a debaty počas stretnutí
- Workshopy
- Bulletin
- Prieskumy
- Rozširovanie politiky
- Prehliadky
- Triedne aktivity
- Prezentácie

Kľúčové otázky na konci fázy plánovania a prípravy

1. Dohodol sa tím, že daný vhodný, efektívny program drogovej závislosti sleduje odsúhlasené ciele a úlohy?
2. Cítia kľúčoví účastníci, že boli zapojení po celý čas tejto fázy?
3. Bola vytvorená a propagovaná celá školská drogová politika?
4. Vypracovala pracovná skupina plán krokov?

Ak sú odpovede na tieto otázky “áno” pokračujte spúšťacou/iniciačnou fázou. Ak je odpoveď na tieto otázky “nie”, pred ďalším postupom je nevyhnutné vrátiť sa k prípravnej a plánovacej fáze.

5.3 Spúšťacia/ iniciačná fáza

1 Vybudovanie projektu, alebo programového tímu na sprostredkovanie prevencie drogovej závislosti.

- Kto bude koordinovať tím?
- Súhlasia členovia tímu s úlohami?
- Ako bude tím navrhovať a odsúhlasovať kľúčové elementy?
- Budú pravidelné stretnutia, aké iné metódy komunikácie budú použité?
- Ako bude postarané o tím, nasledným vedením a podporou?
- Ako budú posudzované potreby výcviku a profesionálne potreby rastu členov?

2 Zahájenie projektu, alebo programu

- Bol stanovený dátum zahájenia?
- Ako budú všetci kľúčoví účastníci informovaní?
- Bol vytvorený mechanizmus spätnej väzby od žiakov, rodičov, zamestnancov a ostatných? Ako bude tento feedback použitý?
- Je škola pripravená na záujem médií? Má škola určeného predstaviteľa na zvládnutie mediálneho záujmu?

3 Udržiavanie podpory a zapojenia kľúčových účastníkov

- Ako sa darí informovať a zapojiť do vytvorenia projektového tímu všetkých účastníkov?
- Cíti projektový tím, že je podporovaný kľúčovými účastníkmi?

4 Komunikácia

Kľúčové úlohy komunikácie v tejto tretej fáze:

- Motivovať projektový tím – pomôcka 5.6 poskytuje príslušné cvičenia.
- Budovať tím.
- Vytvoriť prostredie podpory pre výmenu a stimulovanie nápadov ako i nejasností.
- Udržať zapojenie kľúčových účastníkov.

Komunikačné nástroje

- Pravidelné tímové stretnutia

- Bulletin
- Workshopy a tréningy pre výskumný tím
- Informačné výstavy

Kľúčové otázky na konci iniciačnej fázy

1. Bol vybudovaný projektový tím na tvorbu prevencie drogovej závislosti? Má tento tím podporu, vedenie a koordináciu?
2. Sú do programu zapojení kľúčoví účastníci?
3. Boli pridelené dostatočné zdroje na to, aby sa sa zaistila efektívna tvorba programu projektovým tímom?

Ak sú odpovede na tieto otázky "áno", pokračujte štvrtou udržiavacou fázou. Ak sú odpovede na tieto otázky "nie", je nevyhnutné venovať viac času budovaniu tímu, zdrojov, alebo zapojeniu sa účastníkov.

5.4 Udržiavacia fáza

1 Udržiavanie odbornosti a entuziazmu projektového tímu.

- Ako sú do programu zapájaní noví členovia?
- Existujú príležitosti pre profesionálny rast členov tímu?
- Je podpora vedenia stále?
- Sledujú členovia tímu zmeny v legislatíve, v praxi a vo vzdelávaní?

2 Posudzovanie a prispôbenie programu.

- Je hodnotenie a monitorovanie programu súčasťou posudzovacieho procesu?
- Je široká základňa účastníkov zapojená do pravidelného posudzovania?
- Sú príležitosti na prehodnotenie potrieb účastníkov?
- Existuje dostatok príležitosti na prispôbenie a vývoj programu?
- Je program efektívne integrovaný do školského prostredia, tak aby sa zaistila jeho udržateľnosť?
- Je možné rozšíriť program?
- Je program vylepšovaný a prispôbovaný novým trendom a vývojom?
- Je program vytvorený tak, aby odrážal aj meniace sa potreby žiakov a školy?

3 Zapojenie kľúčových účastníkov

- Udržiava program všetkých zapojených účastníkov?
- Cítia účastníci, že sú do programu zaangażovaní?

4 Posudzovanie úloh a povinností pracovnej skupiny a koordinátora.

- Je príležitosť na posúdenie pracovnej skupiny?
- Zmenila sa úloha kompetencie koordinátora?
- Je potrebné kontrolovať členov pracovnej skupiny?
- Má pracovná skupina stále rolu?

5 Komunikácia

Komunikačné úlohy v štvrtej fáze

- Podeliť sa s informáciami.

- Udržiavať informovanosť o vývoji vo výskumoch, trendoch, legislatíve a osvedčených postupoch v praxi.
- Motivovať členov tímu, pracovnú skupinu a kľúčových účastníkov.
- Udržiavať kvalitu práce.
- Nástroje.
- Všímať si nástenky vystavujúce články a štúdie.
- Pravidelné tímové stretnutia.
- Bulletin.
- Organizovanie stretnutí pre celú školskú komunitu.
- Konferencie.
- Webové stránky.

Kľúčové otázky v tejto fáze:

1. Dokázal program, že je pútavý a efektívny pre žiakov?
2. Sú kľúčoví účastníci programu, vrátane pracovnej skupiny a zamestnancov, motivovaní?
3. Je dostatok príležitosti na vyjadrenie názoru ako je možné program vylepšiť?

Aby sa udržala efektívna prevencia drogovej závislosti v prostredí zdravej školy, je nevyhnutné, aby sa na tieto otázky odpovedalo kladne.

Metodika 5.1 Techniky zbierania informácií Nástroje zhodnotenia potrieb

Prieskumy sa starajú o poskytovanie porovnateľných údajov použitím jednej z nasledovných techník: štrukturované, alebo semi - štrukturované interview, osobnostný dotazník alebo subjektívne škály. Prieskumy poskytujú široký prehľad úrovne poznatkov, správania, prístupov a očakávaní účastníkov. Mimoriadnou výhodou používania prieskumov je to, že do procesu hodnotenia potrieb môže byť zahrnutý veľký počet ľudí. Aby sa zaistilo, že účastníci sú schopní podeliť sa o svoje poznatky, skúsenosti a názory niektoré techniky môžu byť použité anonymne.

Metódy focus groups poskytujú hĺbkové kvalitatívne informácie. Malá skupina účastníkov je dotazovaná sériou otvorených otázok, aby sa identifikovali pre ne dôležité témy a problémy. Aby sa odhalili bežné problémy vo vnútri cieľovej skupiny je možné vytvoriť množstvo fokusových skupín. Mimoriadnou výhodou použitia metódy fókusných skupín je, že umožňujú účastníkom diskutovať a vyjadrovať sa k dôležitým otázkam, ktoré ich trápia, a ktorých si moderátor nemusel byť na začiatku vedomý.

Fókusové skupiny môžu byť účinnou cestou na získanie informácií širokého rozpätia a hĺbky v krátkom čase. Otvorené otázky môžu byť použité v malých skupinách účastníkov (rodičov, učiteľov, žiakov) alebo spoluúčastníkom na získanie hodnotových aspektov programu. Pozor, súpis informácií môže byť vyčerpávajúci a celkový skupinový stav môže ovplyvňovať názor jednotlivcov.

Používanie viac alebo menej štrukturovaného interview je vhodnou metódou na zber informácií od reprezentantov väčšej skupiny. Umožňuje získať spätnú väzbu na množstvo tém, a hovoriť o nich voľne, ale vyjadrené názory nemusia reprezentovať celú skupinu.

Interview je viac, alebo menej štrukturovanou verbálnou komunikáciou, s jedným, alebo viacerými ľuďmi, aby sme získali informácie o špecifických otázkach, alebo témach. Interview sa môže líšiť v troch stupňoch štandardizácie (štrukturované, semi-štrukturované, alebo neštrukturované interview), v stupňoch kontaktu (tvárou v tvár, podporované technickými prostriedkami) alebo množstvom ľudí interviewovaných v rovnakom čase (individuálne, alebo skupinové).

Hĺbkové rozhovory majú tendenciu byť nedirektívne, používajú otvorené otázky a získavajú sa kvalitatívne údaje. Napriek tomu, že rozhovor má vymedzenú štruktúru, umožňuje podrobne preskúmať jednotlivé témy, s ktorými prichádzajú všetci zúčastnení na programe.

Kapitola o sociálnej atmosfére a zapojení účastníkov ponúka námety ako jednotlivých účastníkov zapojiť. Táto technika prináša detailnejšie informácie od relatívne malého počtu osôb. Je to obzvlášť užitočný štartujúci bod na zhodnotenie potrieb.

Stretnutia a skupinové diskusie poskytujú príležitosť na odhad počiatkových pocitov, myšlienok a nápadov účastníkov. Neposkytuje však štrukturovaný prostriedok pre zhodnotenie potrieb, ale môže byť užitočným nástrojom na započatie procesu zhodnotenia potrieb.

Súčasťou miestnych a národných údajov o prevencii drogovej závislosti a užívaní drog môžu byť k dispozícii materiály ako úradné zdravotné údaje, kriminálne štatistiky, verejné

zdravotné správy a údaje od drogových a alkoholových zariadení. Tieto zdroje môžu poskytnúť informácie o miestnom a celonárodnom prostredí, v ktorom škola funguje.

Metodika 5.2 Celoškolský prístup k prevencii drogovej závislosti.

Ciele

Poskytnúť školskej komunite príležitosť :

- Oplyvňovať a podieľať sa na prevencii drogovej závislosti v samotnej škole a v širšom školskom prostredí.
- Identifikovať, ako škola môže dosiahnuť celoškolský prístup k prevencii drogovej závislosti.
- Oceniť prínos všetkých členov komunity.

Krok 1

Privítajte účastníkov na stretnutí.

Predstavenie jednotlivých účastníkov (meno a pod.).

Krok2

Vysvetlite skupine, že im idete objasniť koncept prevencie drogovej závislosti tak, že ich vezmete na imaginárnu cestu. Je vhodné, usmerniť účastníkov, aby si pohodlne sadli, zavreli oči, relaxovali a zbavili sa akéhokoľvek napätia.

Nasledujúci text hovorte pomaly, jasným a jemným hlasom.

“Zoberiem vás na imaginárnu cestu, na veľmi špeciálne miesto. Predstavte si, že opúšťate dom a kráčate smerom ku škole. Kráčate cez imaginárnu krajinu, je veľmi podobná vašej, ale sú tu určité rozdiely: v tomto imaginárnom prostredí, problematické užívanie drog neexistuje, ľudia sú si vedomí nebezpečenstva a vedia ako pristupovať k drogám zodpovedne.

Počas tejto cesty ste neviditeľní, môžete vidieť a počuť veci bez toho, aby o vás niekto vedel. Ako kráčate po ceste, čo vidíte , alebo počujete?

(pauza)

Čo ste si všimli na uliciach a čo vidíte na mladých ľuďoch? Čo vidíte v obchodných výkladoch? Ako sa ľudia k sebe správajú?

(pauza)

Prišli ste ku dverám školy. Toto je veľmi špeciálna škola, má komplexný program prevencie drogovej závislosti a je to škola podporujúca zdravie.

Keď ste prišli ku škole vidíte, že je prestávka . Žiaci sú v záhrade. Čo vidíte a počujete?

(pauza)

Zazvoní zvonec a žiaci sa vracajú späť na vyučovanie. Nasledujete ich cez hlavný vchod a kráčate po chodbe spolu s nimi. Ako to vyzerá vo vnútri školy? Čo si všimate na správaní detí a dospelých, ktorých stretávate?

(pauza)

Nasledujete jednu skupinu žiakov do ich triedy a pozeráte, ako si sadajú na svoje miesta, ako im učiteľ vysvetľujem, čo idú robiť. Čo pozorujete, aký je vzťah medzi učiteľom a žiakmi? Aký druh aktivít žiaci vykonávajú počas hodiny?

(pauza)

Je čas obeda. Nachádzate sa v jedálni. Aká je tu atmosféra? Ako sa dospelí a žiaci správajú, ako sa navzájom k sebe správajú?

(pauza)

Prechádzate sa okolo školy, všímajúc si veľa ďalších vecí, ktoré potvrdzujú, že toto je škola podporujúca zdravie, s vynikajúcim programom na prevenciu drogovej závislosti. Ešte tu prežité niekoľko minút, pokračujúc vo vašej ceste po škole.

(pauza na jednu, alebo dve minúty).

Požiadajte účastníkov aby sa vrátili do reality v miestnosti a otvorili oči.

Aktivita 1 (15 až 20 minút)

Aká je to zdravá škola s efektívnym programom prevencie drogovej závislosti?

Požiadaj účastníkov, aby vytvorili malé skupinky zložené zo štyroch až piatich ľudí. Každé skupine daj sériu kartičiek s nálepkami:

- Životné prostredie
- Étos
- Školské osnovy
- Dom - škola = partnerstvo

Požiadajte každú skupinu, aby na tabuli zostavili zoznam vecí, ktoré očakávajú, že uvidia v zdravej škole s efektívnym programom prevencie drogovej závislosti. Napíšte zoznamy na tabuľu a nechajte skupinu, aby ich prečítala.

Aktivita 2 (20 minút)

Čo škola dosahuje a čo je možné vylepšiť?

Použite zoznamy, ktoré každá skupina vytvorila, spýtajte sa celej skupiny, ktoré aktivity sa robia v ich škole a ktoré oblasti je možné do budúcnosti rozvíjať alebo zlepšiť. Pomôžte skupine pri vytvorení zoznamu aktivít, označte poradie priorít.

Aktivita 3 (30 minút)

Kto čo potrebuje urobiť, aby sa naša škola stala zdravšou školou a schopnejšou vytvoriť efektívnu prevenciu drogovej závislosti?

Pracujte v malých skupinách. Požiadajte každú skupinu, aby sa sústredila na niektoré body v pláne aktivít a porozmýšľala, kto z účastníkov a na ktorej časti sa môže podieľať, aby sa dosiahol potrebný výsledok.

Zaznamenávajúte tieto informácie na tabuľu a pracujte s nimi s celou skupinou.

--	--	--	--	--

Sumarizácia a evaluácia

Každá osoba zo skupiny povie:

“ čo urobím, aby som pomohla škole stať sa zdravším miestom”.

(podľa Tagada “Zručnosti” pre Primárne Školské Dieťa Ja som, Ja viem, Ja môžem. 2001).

Metodika 5.3 Úlohy prevencie drogovej závislosti.

Cieľ

Účastníci prediskutujú a odsúhlasia úlohy školskej prevencie drogovej závislosti.

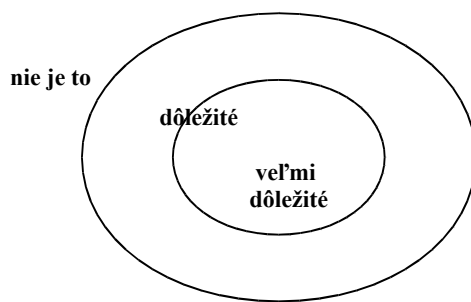
Materiál: Vo forme terču na baliaci papier vyznačte dôležitosť cieľov (nie je to dôležité, dôležité a veľmi dôležité), pre každú skupinu pripravte súbor cieľových položiek.

Pracujeme s malými skupinami zložených zo štyroch až piatich ľudí, každej skupine dáme súbor vyjadrení a papier s terčom.

Vyjadrenia

- Zastaviť mládež od užívania drog.
- Pomáhať mladým ľuďom minimalizovať poškodenie spojené s užívaním drog.
- Poskytovať informácie o poradenských službách.
- Hovoriť mladým ľuďom ako užívať drogy bezpečne.
- Oddialiť prvé užitie drog u žiakov, ktorí by niekedy s nimi chceli experimentovať.
- Presvedčiť tých ktorí experimentujú, alebo užívajú drogy, aby prestali.
- Zvážiť postoje a hodnotenie drogového užívania.
- Učiť mladých ľudí o všeobecných problémoch spojených s drogami.
- Odradzovať ich od užívania drog.
- Ilustrovať im výhody životného štýlu bez drog.
- Poukazovať na mizériu, špinu a kriminalitu, ku ktorým môže viesť užívanie drog.
- Informovať mladých ľudí o fyzickej závislosti na drogách.
- Poopraviť mýty a mylné predstavy o efekte užívania drog.
- Poskytnúť mladým ľuďom overené poznatky.
- Zvýšiť sebaúctu u mladých ľudí.
- Vytvoriť atmosféru, v ktorej sa mladí ľudia cítia bezpečne a môžu v nej diskutovať o užívaní drog v ich rodine, alebo u nich samých.
- Pomôcť znížiť školské problémy spojené s drogovou závislosťou.
- Ukázať dobrý príklad s drogou spojeného správania.
- Rozvíjať u mladých ľudí zručnosť ako odmietnuť ponúkanú drogu.
- Zvýšiť u mladých ľudí schopnosť rozhodovať.
- Pomáhať mladým ľuďom pri rozlišovaní medzi rôznymi drogami a posúdiť ich použitie, zneužitie, úžitok a škodlivosť.

Tieto vyhlásenia hovoria o možných cieľoch prevencie drogovej závislosti. Požiadajte každú skupinu, aby o nich diskutovala a dohodla sa, kde do terča umiestni tú, ktorú položku

dôležité

Keď každá skupina dokončí úlohu, požiadajte každého člena skupiny, aby určil štyri kľúčové ciele prevencie drogovej závislosti a aby sa o tom podelil so svojou skupinou. Vládne v rámci skupiny konzistencia, ako sa riešia prípadné nedorozumenia?

Koordinátor skupiny môže vyzdvihnúť, niektoré z nasledujúcich bodov diskusie, konkrétne význam:

- Rozširovať množstvo poznatkov a sociálnych zručností mladých ľudí, aby boli schopní robiť zodpovedné rozhodnutia.
- Zabezpečiť mladým ľuďom príležitosť vyjadrovať ich postoje a hodnotenia spojených s užívaním drog a ich rizikom.
- Umožniť mladým ľuďom rozvíjať ich zmysel pre sebacítenie a sebavedomie.
- Vyhýbať sa sebaobviňovaniu obetí a narastaniu strachu, čo môže mať negatívny dopad na mentálne zdravie a blaho mladých ľudí.
- Odvolávajú sa na kľúčovú problematiku prijatú vládou pre prevenciu drogovej závislosti.
-

Je cenné uvažovať, či je možné kľúčové ciele identifikované skupinou implementovať do školskej politiky prevencie drogovej závislosti. – (Upravené podľa Tacadeho” Zručnosti pre dieťa v základnej škole”- Časť 3. Svet drog 1995).

Metodika 5.4 Ganttova tabuľka

Aktivity/Úlohy	1.týždeň	2.týždeň	3.týždeň	4.týždeň	5.týždeň	6.týždeň	7.týždeň	8.týždeň	9.týždeň	10.týždeň
Vytvoriť pracovnú skupinu										
Určiť koordinátora										
Zhodnotenie potrieb										
Vytvorenie dotazníka										
Určenie vzorky										
Prieskum										
Zhrnutie výsledkov										
Analýza výsledkov										
Prezentácia výsledkov										
Vytvorenie rozvrhu stretnutí										
Vedenie stretnutí										
Zhrnutie výsledkov										
Analýza výsledkov										
Prezentácia výsledkov										
Vydávanie bulletínov na prezentáciu výsledkov										
Distribúcia bulletínov										

výs

Toto je fiktívny príklad Ganttovej tabuľky. Účelom je ilustrovať, ako môžeme Ganttovu tabuľku použiť ako nástroj plánovania. Tabuľka sa využíva pri plánovaní časového harmonogramu projektu alebo jeho časti. Tento príklad sa sústreďuje na zhodnotenie potrieb. Tmavšie polia označujú, kedy sa uskutočnenie úloh plánuje. Svetlejšie polia predstavujú možné (s časom súvisiace) problémy.

Ganttova tabuľka jasne ilustruje možné dopady zdržania jednotlivých úloh. Napríklad, ak nastane zdržanie pri vytvorení dotazníka, to oddiali začiatok prieskumu, čo nakoniec môže oddialiť výrobu a distribúciu bulletínov.

Ako projekt postupuje, tak sa Ganttova tabuľka môže pravidelne aktualizovať, aby bola nápomocná pri zvládnutí času a úloh.

Ganttovu tabuľku môžeme využiť aj pri detailnejšom plánovaní. Napríklad, samostatnú Ganttovu tabuľku môžeme vytvoriť aj pri vytváraní pracovnej skupiny, kde detailne zaznačíme všetky úlohy, ktoré je potrebné urobiť.

Metodika 5.5 Dotazník hodnotenia potrieb

Každý školský preventívny program si vyžaduje rôzne zručnosti na jeho vytvorenie. Preto v nasledujúcom zozname zaznačte len tie, ktoré sa viažu k vášmu preventívnemu programu.

1 Ako veľmi sa cítite kompetentný v nasledujúcich oblastiach? Podľa toho označte políčko.

	Veľmi 1	2	Nie veľmi 3	4
Trendy u mladých ľudí a užívanie drog				
Právne záležitosti týkajúce sa drog				
Postoje k užívaniu drog				
Prístupy k protidrogovej výchove				
Školské možnosti				
Zvládanie citlivých problémov, vrátane sebaotvorenia				
Životné zručnosti, alebo sociálne zručnosti (rozhodovanie, komunikácia, odhad rizika)				
Interaktívne vyučovacie techniky				
Budovanie sebahodnoty				
Riešenie drogových prípadov				
Špecializovaná podpora dostupná pre mladých ľudí				
Iné- bližšie špecifikuj				

2 Keď sa pozriete na vyššie uvedené odpovede, privítali by ste ďalší tréning ?

- Áno
- Nie
- Nie som si istý

3 Ak áno, ktoré z nasledujúcich tréningových, alebo výcvikových techník by ste si vybrali?

- Wokshopy
- Účasť na konferenciách
- Tímové vyučovanie
- Pozorovanie
- Čítanie príslušnej literatúry
- Seminára a diskusné skupiny

Metodika 5.6   Motivácia projektového tímu **Cesta, ktorú sme prešli.**

Ciele

Poskytnúť pre účastníkov príležitosť pre:

- Vyjadrenie sa k vývoju programu, projektu
- Identifikovanie efektívnych stratégií, ktoré boli využité aby vývoj prešiel do praxe
- Ponúknuť priestor na nápady ako oslavovať úspech.

1 Požiadajte účastníkov, aby pracovali v malých skupinách a aby na papieri vyplnili priloženú schému podľa týchto otázok:

Otázka 1

Popremýšľajte, čo sa týka prevencie drogovej závislosti, kde bola škola pred x rokmi,.

Otázka 2

Popremýšľajte, kde je škola teraz, čo sa týka prevencie drogovej závislosti.

Otázka 3

Identifikujte prekážky a ťažkosti, s ktorými ste sa stretli v priebehu uvedeného obdobia.

Otázka 4

Identifikujte stratégie použité pri zdolávaní prekážok a ťažkostí a na dosiahnutie progresu v prevencii drogovej závislosti na školách.

2 Požiadajte každú malú skupinku, aby dala spätnú väzbu na prácu celej skupiny a s celou skupinou diskutujte o úspechoch, ktoré sa dosiahli počas daného obdobia.

Určite mali všetcu množstvo nápadov ako osláviť úspechy. Dohodnite sa na po a) organizácii osláv a po b) kto bude za to zodpovedný.

1 Kde sme boli pred x rokmi?	2 Aký pokrok sme urobili?
3 Ťažkosti, ktorým sme čelili...	4 Stratégie, ktoré sme použili na zdolanie ťažkostí

--	--